

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΤΡΙΤΗ 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2024

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Προτρεπτικός πρὸς Θεμίσωνα, αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἢ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαί τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστιν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

Α1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Η χρήση των οργάνων του σώματος είναι πάντα ασφαλής.
2. Πρέπει να φιλοσοφούμε για να είμαστε καλοί πολίτες.
3. Η φιλοσοφία, όπως και οι άλλες επιστήμες, θεωρεί το αγαθό στην ολότητά του.

(μονάδες 6)

ΤΕΛΟΣ 1ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

- β. 1. «δι' ἧς»:** Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία;
2. «ταύταις»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

- B1.** Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της φιλοσοφίας που την καθιστούν ανώτερη από τις άλλες επιστήμες σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του διδαγμένου κειμένου («**Εἰ τοίνυν ... περιεχούσης**»);

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο παρακάτω κείμενο παρουσιάζεται συνοπτικά η φύση και ο ρόλος της φιλοσοφίας στη ζωή του ανθρώπου.

Ἄν τὴν πάρουμε στὴν ἀρχικὴ τῆς μορφῆς, ἡ φιλοσοφία εἶναι κάτι πολὺ ἀπλό, κάτι πολὺ κοντὰ στὸν ἄνθρωπο. Ἀναβλίζει ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ πάει νὰ θεραπεύσει μιὰν ἀπὸ τὶς πιὸ ἀπλές, πιὸ ἐπιταχτικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φιλοσοφία στὴν ἀρχικὴ αὐτὴ μορφή εἶναι κάτι ἀπαραίτητο στὴ ζωὴ μας, μιὰ ἀνάγκη φυσιολογικὴ μποροῦμε νὰ ποῦμε. Γεννήθηκε ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου νὰ βάλει τάξη στὸν κόσμο ὅπου ζεῖ, νὰ καταλάβει τὴ φύση καὶ τὴ δύναμη αὐτῶν ποὺ τὸν τριγυρίζουν, γιὰ ν' ἀποχτήσῃ σταθερὴ βάση στὴ ζωὴ καὶ στὴ δράση του.

Χ. Θεοδωρίδης (1982), Εισαγωγή στη Φιλοσοφία (δεύτερη έκδοση), Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σελ. 1

(Διατηρήθηκε η ορθογραφία του κειμένου)

Για ποίους λόγους αξίζει νὰ φιλοσοφούμε σύμφωνα με τὴν πρώτη παράγραφο («**Τὰ ὑποκείμενα ... ὠφελίμως**») τοῦ διδαγμένου κειμένου καὶ τὸ παράλληλο κείμενο;

Μονάδες 10

- B3.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

1. Όταν ο Πλάτων απουσίαζε στο πρώτο ταξίδι του στη Σικελία, έφτασε στην Αθήνα ο Αριστοτέλης για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
2. Ο Αριστοτέλης είχε ψυχοσύνθεση σχεδόν απόλυτα θετική και επιστημονική.
3. Ο Αριστοτέλης ήρθε αντιμέτωπος με πολλούς συναδέλφους του στην Ακαδημία αλλά συμφωνούσε απόλυτα με τις απόψεις του Πλάτωνα.
4. Κατά τον Αριστοτέλη, η ευδαιμονία είναι ενέργεια της ψυχής, η οποία συμφωνεί με τους κανόνες της τέλει αρετής.
5. Ο Αριστοτέλης, μαθητής του Πλάτωνα, υπήρξε διάδοχός του στη διεύθυνση της Ακαδημίας.

Μονάδες 10

- B4.** Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μια ετυμολογικά συγγενή από το διδαγμένο κείμενο:
κοινόχρηστα, όρεξη, απόκτημα, διαθήκη, άξιος

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Αἰσχίνην τὸν Σωκρατικὸν χρέως, Απόσπασμα 1, 1-2
(ed. Thalheim, Bibliotheca Teubneriana, 1913)

Στον συγκεκριμένο δικανικό λόγο του Λυσία ο ομιλητής κατηγορεί τον μαθητή του Σωκράτη, Αισχίνη, ότι δεν του επέστρεψε ποτέ τα χρήματα τα οποία δανείστηκε.

Οὐκ ἂν ποτ' ᾤηθην, <ὦ> ἄνδρες δικασταί, Αἰσχίνην τολμησαί οὕτως αἰσχροῦν δίκην δικάσασθαι, νομίζω δ' οὐκ ἂν ῥαδίως αὐτὸν ἑτέραν ταύτης συκοφαντωδεστέραν ἐξευρεῖν. Οὗτος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀφείλων ἀργύριον ἐπὶ τρισὶ δραχμαῖς Σωσινόμῳ τῷ τραπεζίτῃ καὶ Ἀριστογείτονι προσελθὼν πρὸς ἐμὲ ἐδεῖτο **μὴ περιιδεῖν** αὐτὸν διὰ τοὺς τόκους ἐκ τῶν ὄντων **ἐκπεσόντα**. «κατασκευάζομαι δ'» ἔφη «τέχνην μυρεψικήν·¹ ἀφορμῆς² δὲ δέομαι, καὶ οἴσω δέ σοι ἐννέ' ὀβολοὺς τῆς μνᾶς τόκους.» πεισθεὶς δ' **ὑπ' αὐτοῦ** τοιαῦτα λέγοντος καὶ ἅμα οἰόμενος τοῦτον [Αἰσχίνην] Σωκράτους γεγονότα **μαθητὴν** καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς πολλοὺς καὶ **σεμνοὺς** λέγοντα

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

λόγους οὐκ ἄν ποτε ἐπιχειρήσαι οὐδὲ τολμήσαι ἄπερ οἱ πονηρότατοι καὶ ἀδικώτατοι ἄνθρωποι ἐπιχειροῦσι πράττειν.

¹ **μυρεψικήν**: αρωματοποιία, ² **ἀφορμῆς**: αρχικό κεφάλαιο

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «**Οὐκ ἄν ποτ' ὤήθην ... τῆς μνᾶς τόκους.**».

Μονάδες 20

Γ2. Για ποιους λόγους ανταποκρίθηκε θετικά ο ομιλητής στο αίτημα του Αισχίνη;

Μονάδες 10

Γ3. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ὤήθην	:	το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο
τολμήσαι	:	το γ' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του ενεστώτα, στην ίδια φωνή
αἰσχροῖν	:	τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
ῥαδίως	:	τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
ἐξευρεῖν	:	το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής, στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή
περιιδεῖν	:	το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα, στην ίδια φωνή
τῶν ὄντων	:	τον ίδιο τύπο στη δοτική πληθυντικού
οἴσω	:	το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου, στην ίδια φωνή
μνᾶς	:	τον ίδιο τύπο στην ονομαστική του πληθυντικού
τοιαῦτα	:	τη γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο κείμενο με έντονα γράμματα:

αὐτὸν, μὴ περιιδεῖν, ἐκπεσόντα, ὑπ' αὐτοῦ, μαθητὴν, σεμνοῦς.

(μονάδες 6)

β. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή «**προσελθῶν**» (μονάδες 2) και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2).

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΤΕΛΟΣ 4ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**